Enti Rregullator per Energjine dhe Gazin

Impakti i kuadrit te ri Rregullator per shperndarjen e energjise elektrike dhe gazit ne Algjeri

Brahim NOUICER

Menaxher per Gazin

Konferenca e ERE-s “Sektori i Energjise ne Shqiperi, Sfidat dhe Rregullimi” Tirane, 7 Tetor 2010

Prezantim

I. **Ndryshimet nga reformat e aktiviteteve te shperndarjes per energjine dhe gazin**

II. **Paketa e re legjislative**

III. **Riorganizimi i aktivitetit dhe i mplementimi i koncesioneve**

IV. **Arritjet dhe perspektiva**

V. **Konkluzione**

ALGJERIA

2008

Popullsia: 34.8 M

Siperfaqja: 2 381 741 km²

GDP*: 145 BUS$

GDP - per frym: 8100 (PPP) US$

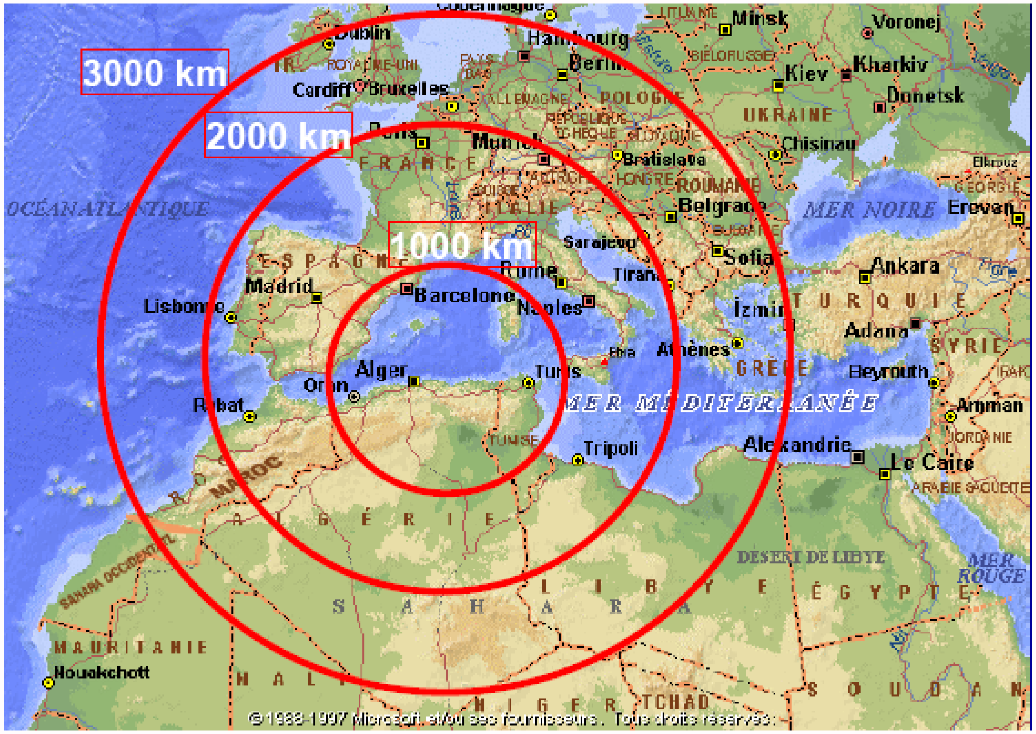

Konferenca e ERE-s “Sektori i Energjise ne Shqiperi, Sfidat dhe Rregullimi” Tirane, 7 Tetor 2010

PPP: Purchasing power parity

Treguesit kryesore (Energjia elektrike)

- **Kapaciteti i instaluar : 11 324 MW**
- **Prodhimi : 42.8 TWh**
- **Rrjeti i transmetimit : 20 370 km ►**
- **Rrjeti i shperndarjes : 252 243 km**
- **Konsumatoret : 6.5 milion**

Treguesit kryesore (per gazin)

- Rrjeti i transmetimit : 9 725 km ►
- Rrjeti i shperndarjes : 47 066 km
- Konsumi : 27.5 bm^3
- Konsumatoret: 2.9 milion

I. Ndryshimet e paraqitura nga Ligji 02-01

- Heqja e monopolit (Sonelgaz) nepermjet ristrukturimit dhe ndarjes (Prodhim, transmetim, shperndarje)
- Rrjeti i shperndarjes : monopol naturor ➔ i rregulluar
- Riorganizim i shperndarjes (rregjimi i koncesioneve)
- Prezantim i futjes se paleve te treta ne rrjet
- Transaksione te lira : furnizues – kliente te kualifikuar
- Krijimi i Rregullatorit (CREG)

Ndarja e aktiviteteve

Perpara

Nga 2004 ne 2006

Pas (Ndarjes)

SONELGAZ

- **Prodhim E**
- **Transmet E,G**
- **Shpendar E,G**

Konsumatore

Prodhim E(SPE, SKS, SKH.. — *Aktivitet konkurrues*

Transmet GRTE,GRTG — *Monopol natyror*

Shpendar SDA/SDC/SDO/SD E — -***Rrjeti :*** *Monopol natyro* - ***Tregtimi*** *Konkurenca (reference*

Konsumatore

Ndarja e aktiviteteve

→ **Nga 1 Janari 2006 : Krijimi i 4 kompanive te shperndarjes**

- Sonelgaz Distribution Centre
- Sonelgaz Distribution Algiers
- Sonelgaz Distribution West
- Sonelgaz Distribution East

Situata aktuale e tregut

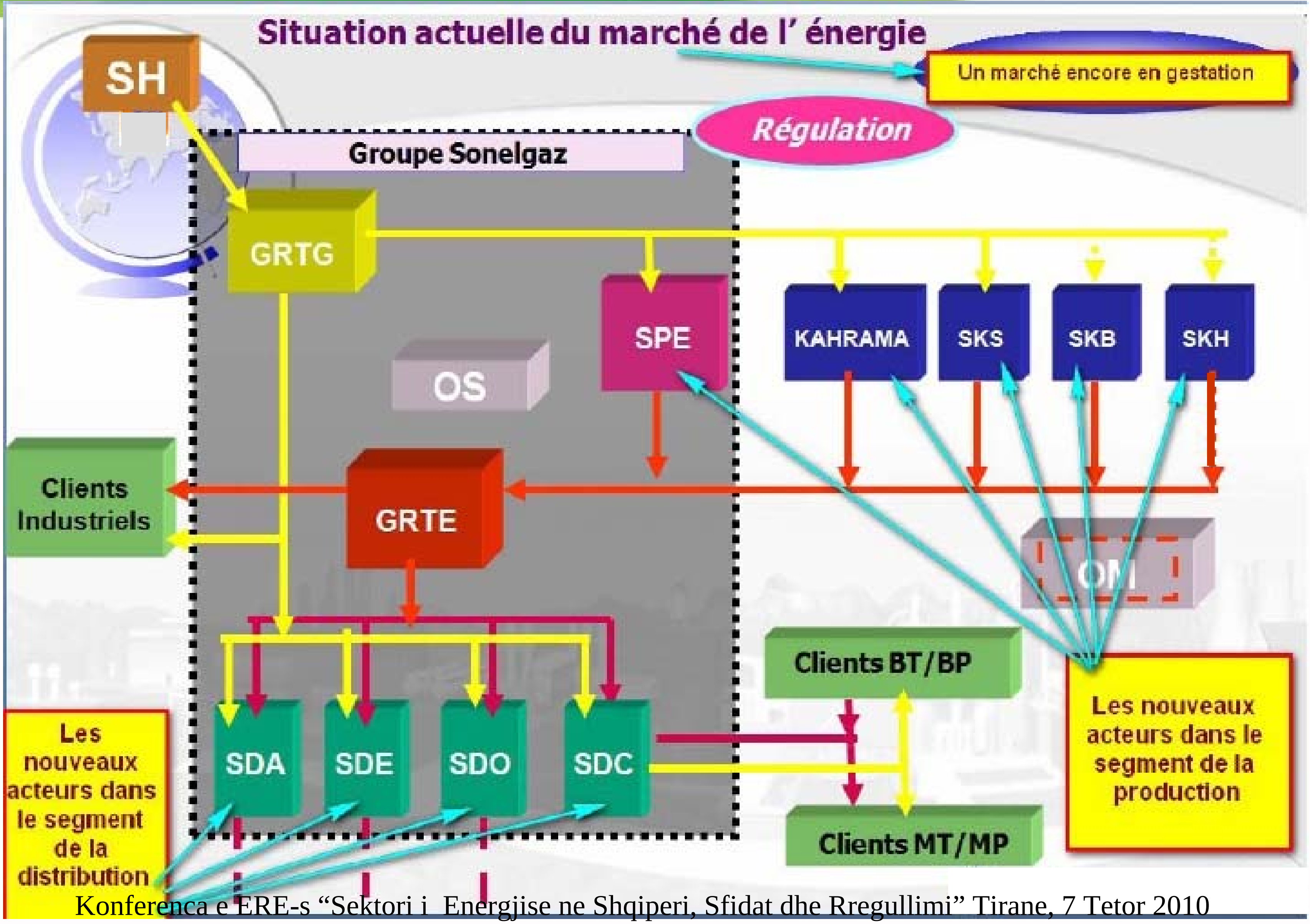

Modeli i tregut

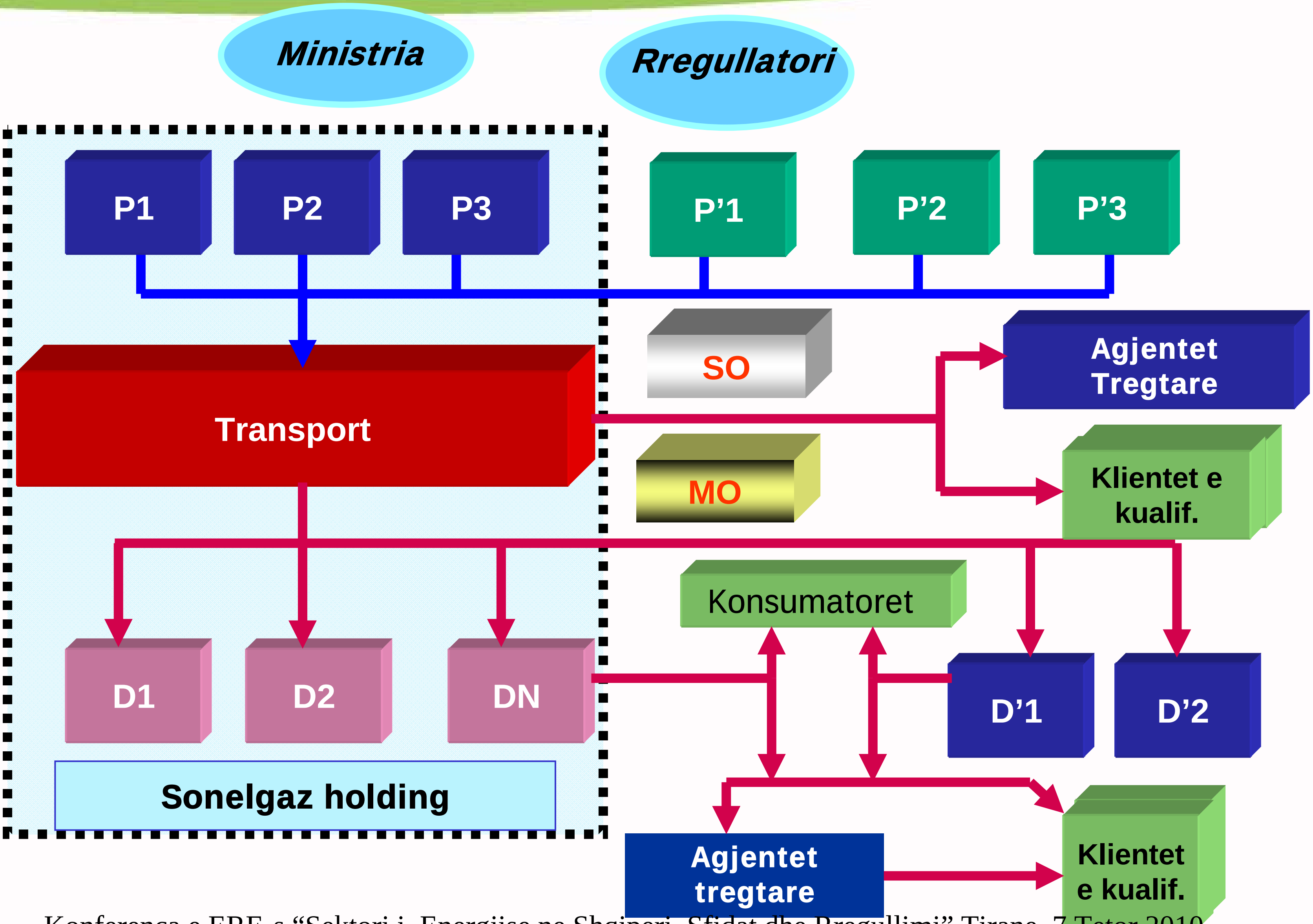

Organizimi (parimet)

- Ristrukturim i shperndarjes sipas decentralizimit : (njesite e biznesit sipas vendosjes gjeografike).

  → krijimi i nje departamenti rajonal per shperndarjes.

- Transferimi i vendimeve dhe pergjegjesive (ndarja e llogarive, autonomia teknike dhe financiare).

- Krijimi i nje entiteti te ri te decentralizuar .

- Pergjithesimi i strukturave te manaxhimit dhe mjetet,

- Perforcim i burimeve njerezore ne te gjitha nivelet,

Skema e pergjithshme e kompanise se shperndarjes

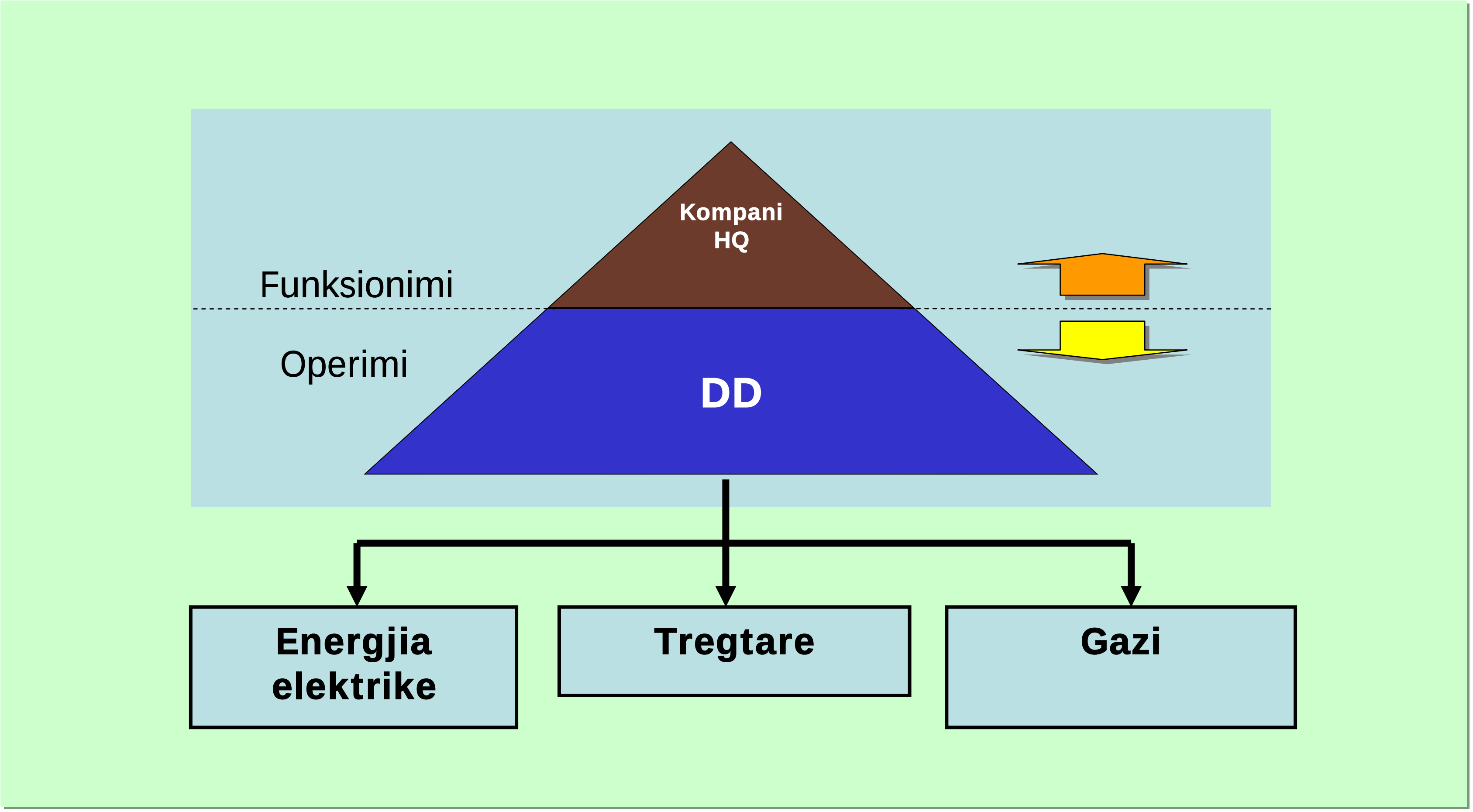

Shpendarja gjeografike e kompanive te shperndarjes

SDA (Algiers) : 06 DD

SDC (Centre) : 13 DD

SDO (West) : 20 DD

SDE (East) : 19 DD

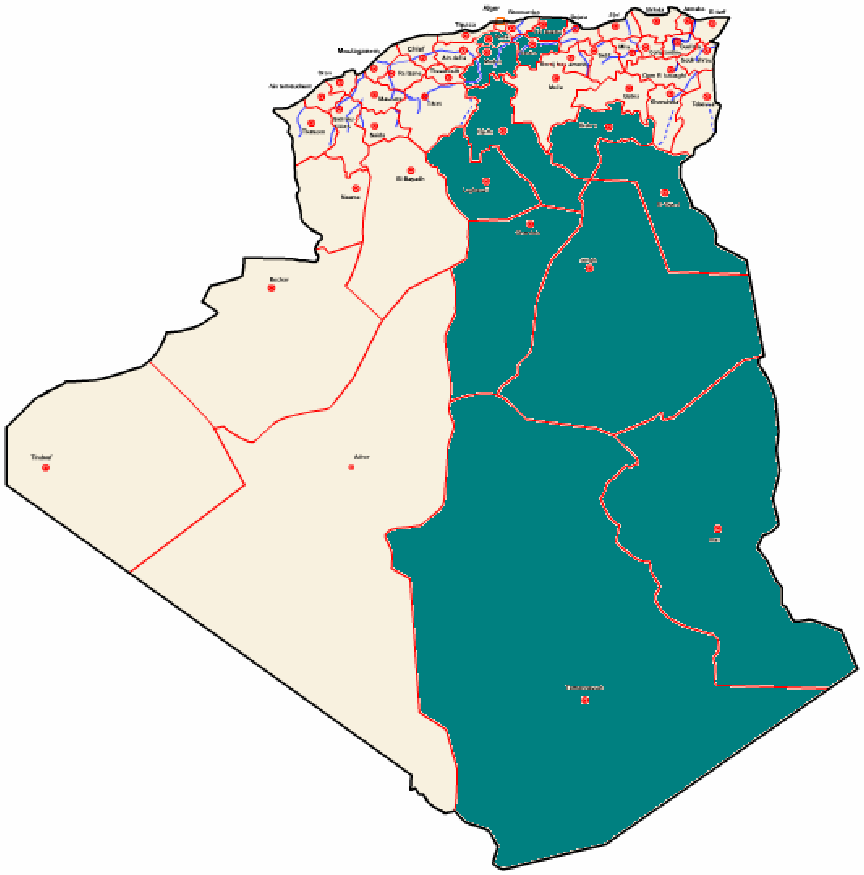

II. Paketa e re legjislative

Pjesa me e madhe eshte miratuar.

→ **Segmenti mbi shpemdarjen e energjise dhe gazit:**

- **Kushtet per dhenien dhe heqjen e licensave dhe te drejtat e detyrimet e te licensuarit.**
- **Rregullimi i tarifave dhe shperblimi per aktivitetet e rregulluara te transmetimit dhe shperndarjes.**
- **Rregullat ekonomike per lidhjen ne rrjet dhe veprime te tjera te nevojshme per te perballuar kerkesat e konsumatoreve.**
- **Rregullat teknike per hartimin, operimin dhe mirembajtjen e rrjetit.**

Paketa e re legjislative

Cfare ofron legjislacioni i ri ?

- Modalitetet per dhenien dhe heqjen e koncesioneve dhe specifikat e aktiviteteve.
- Percaktimi i te ardhurave te mbajtesit e licenses bazuar ne metodologji.
- Rregulla ekonomike transparente dhe jo-diskriminuese per lidhjet ne ne rrjet.
- Rregullat teknike per (ndertimin, operimin dhe mirembajtjen) sipas Dekretit te Ministrit te energjise.
- Rregullatori kontrollon implementimin e paketes rregullatore (sipas komponenteve te ndryshem) → Monitorim i sherbimit publik.

Rregjimi i koncesioneve

Specifikat e legjislacionit te ri :

- Dhenia e licensave dhe kushtet e heqjes se tyre
- Kufijt e koncesioneve
- Asetet e koncesioneve
- Te drejtat dhe detyrimet
- Numri i koncesioneve
- Procesi i kontrollit dhe mjetet e koncesionit

→ Dekreti n°08-114 9 Prill, 2008

Te drejtat dhe detyrimet

Te drejtat :

- Operim ekskluziv brenda kufijve te koncesionit,
- Mbledhja e pagesave direkt nga konsumatoret, kur kryen ne te njejten kohe edhe funksionimin e agjentit tregtar,
- Mbledhja e pagesave per sherbimet sic kerkohet nga autoriteti i licensimit,
- Mbledhja e pagesave te sherbimeve dhe puna per te tjetet. (ne rast se nuk jane marre nga aktiviteti baze i koncesionit),

Detyrimet :

- Zhvillim, rinovim, mirembajtje dhe riparim i pajisjeve te shperndarjes ne perimetrit e koncesionit
- Respektim i vazhdimesise, cilesise se sherbimit dhe parimeve te barazise,
- Perputhja me detyrimet e sherbimit publik,
- Perputhja me mbrojtjen e mjedisit dhe rregullat e ndertimit brenda perimetrit te koncesionit.

Te drejtat dhe detyrimet

- Dorezimi i detyrimeve te sigurimit persa i perket konsumatoreve (per humbje te pjesshme apo te plota te pajisjeve apo deme te tjera)
- Kryerja e nje plani te perditesuar 5-vjecar te investimeve, qe i dorezohet autoritetit licensues
- Kthim i aseteve (ne gjendje te mire) tek autoriteti licensues ne fund te kontrates, me kompensim.

Shperblimi i koncesionarit

- Kompensimi i koncesionarit vendoset nga Rregullatori bazuar ne metodologjine e percaktuar nga legjislacioni (Dekreti n° 05-182 18 Maj , 2005).

  → Shperblimi perfshin :

  - Shpenzimet ne lidhje me aktivitetin e shperndarjes.
  - Shpenzimet ne lidhje me aktivitetin e marketingut.
  - Shpenzimet qe rrjetin nga detyrime te tjera publike.

II. Riorganizmi i aktivitetit dhe i mplementimi i koncesioneve

- Percaktimi i numrit te koncesioneve ne shperndarje per cdo koncesionar (Kompani shperndarjeje)
- Organizimi i ri perfshin tre aktore :
  - Shteti (autoriteti licensues)
  - Koncesionari (kompania e shperndarjes)
  - CREG (Rregullatori)

→ Me qellim venien ne dukje te nje progresi persa i perket cilesise se sherbimit ne mbeshtetje te asaj qe konsumatoret presin

Riorganizimi dhe implemetimi i koncensioneve

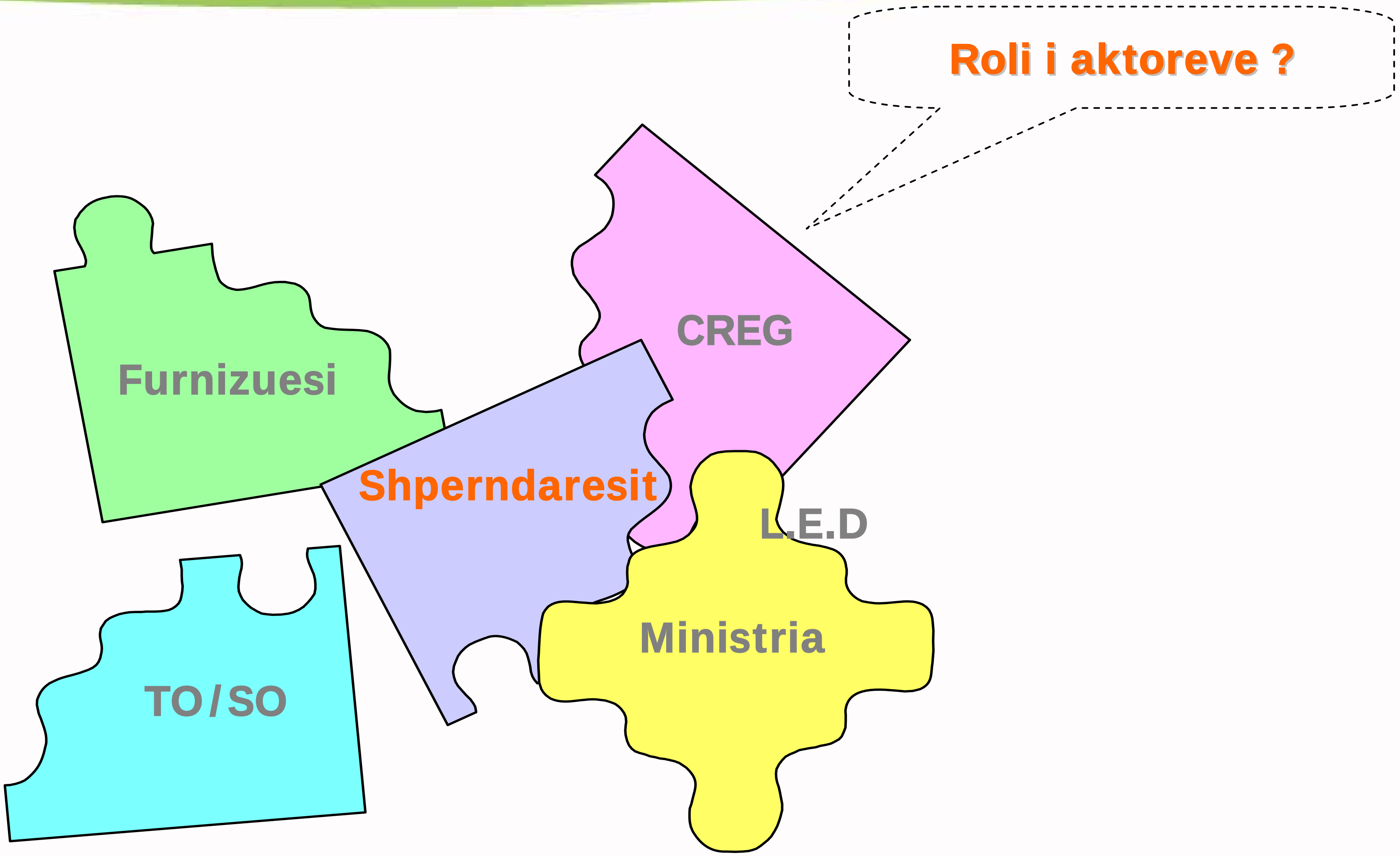

Skeduli sipas klauzolave te Dekretit 08-114

► Aktiviteti koncesionar do te sillet gradualisht ne perputhje me klauzolat e dekretit Decree 08-114 ne nje periudhe axhustimi qe nuk i kalon 5 vjet nga data e publikimit.

► Gjate 5 vjecarit te pare te ketij ushtrimi, pas vitit te trete behet nje rishikim i rezultateve te koncesionit.

CREG

MEM

Publikimi i Dekretit
13 prill 2008

Déklarimi
1korrik 2008 max

Rregjistrimi ne CDC
13 korrik 2008 max

Samiti per miratimin e MEM pas dhenies se mendimit te rregullatoritper energjine elektrike dhe gazin, ne angazhim te permiresimit te performances per nje periudhe prej 5 vitesh
13 korrik 2008

Afati i implementimit
13 tetor 2008

Rishikim realizimit te sherbimit te dhene
13 korrik 2011

Periudha e adaptimit
13 prill 2013

Gjendja e parashikimit 5 vjecar te nevojave ne rritje te kapacitetit te prodhimit te energjise elektrike
Vjetore

Llogarite vjetore
Nje muaj pas miratimit

Perditesim i planeve
Vjetore 1 muaj max sipas kerkeses

Krijimi i dosjeve
Vjetore

Programi i investimeve te parashikuara per 5 vjet
15 mars te cdo viti

Tabela permbledhese e policave te siguracionit
Vjetore

Samiti i miratimit te listes MEM dhe cmimit te sherbimeve te ndryshme

Permbledhja e aktivitetit, i rezervave dhe amortizimit te punimeve , vlera e punimeve per pjesen e pa amortizuar
Qershor te cdo viti max

Bilanci mbi venien ne veprim te angazhimeve te marra nga Koncesioni ne materializim te realizimit te sherbimit te dhene
Ne 2013 dhe cdo 5 vjet

Skeduli i implementimit te dekretit°08-114

Plani i performances se koncesionit

- Koncesionari dorezon me miratim te Ministrit te Energjise, nje angazhim per permiresimin e performances per 5 vitet e para.
- Vendos kritere dhe targeta per tu arritur nga koncesionari persa i perket performances teknike, tregtare, ekonomike dhe financiare, si dhe detyrimit te sherbimit publik.
- Plani miratohet nga autoriteti licensues pasi konsultohet me Rregullatorin.

Treguesit e performance

Nje liste e permbledhur treguesish te vendosur nga Rregullatori ne konsultim me Ministrine e Energjise dhe koncesionet per zhvillimin e planit te performances.

→ Treguesit qe mbulojne fushat qe permenden ne dekret 08-114

1. Tregtare (05 treguesit)
2. Teknike (08 treguesit/04 per gazin)
3. Financiare (02 treguesit)
4. E sigurise (02 treguesit)

Kontrolli i koncesioneve

→ Autoriteti licensues :

- Ka kompetence teknike, financiare, kontabiliste dhe menaxhuese persa i perket anagazhimeve perkatese qe dalin nga specifikimet.

- Mund ti kerkoje ose kontrolloje cdo dokument zyrtar koncesionarit.

Cdo kundershtim ndaj kontrollit konsiderohet si shkelje e detyrimeve te vena ne specifikime.

Kontrolli i koncesioneve

→ Rregullatori :

- Shpreh nje opinion mbi implementimin e specifikimeve.
- Sigurohet per aplikimin e rregulloreve.
- Merr nga koncesionari cdo dokument teknik apo ligjor te sherbimit publik ne perputhje me rregulloret.

Kontrolli i koncesioneve

→ Departamenti i decentralizuar nga Ministria :

- Kontribuon dhe siguron arritjen e programeve te zhvillimit per shpendarjen publike te energjise elektrike dhe gazit.

- Monitoron ne bashkepunim me Ministrine dhe Rregullatorin cilesine e energjise dhe gazit te shperndare.

- Siguron ne bashkepunim me Ministrine e Energjise dhe Rregullatorin te drejten e aplimit te rregulloreve HSE.

IV. Arritjet dhe perspektiva

Ne bashkepunim me : Ministrine, Rregullatorin dhe kompanite e Shperndarjes.

- Korrik 2008: Deklarate nga komp. e shperndarjes per rrjetet e koncesionit ku ato operojne.
- Shtator 2008: Nxjerrja e certifikatave nga Rregullatori
- Fund 2008 : Percaktimi nga Rregullatori dhe Ministria i udhezuesit mbi planin e performances.
- 2009 : Zhvillimi i studimit per planet e performances per vitet 2010-2014.
- Jan.–Shkurt 2010 : Plani miratohet nga Ministri pergjegjes per energjine.

Arritjet dhe perspektiva

Ne lidhje me aspektet e HSE :

- Ndergjegjesim dhe keshillim i operatoreve mbi rregulloret.
- Perputhje e aktiviteteve te rregulluara me rregulloret HSE.
- Implementim i planit te veprimeve nga cdo operator.
- Sasia e objektivave per treguesit e sigurise.
- Koordinim i programeve mbi ndergjegjesimin publik ne lidhje me rreziqet qe lidhen me energjine elektrike dhe gazin.

Arritjet dhe prespektiva

Hapat ne te ardhmen

- Vazhdim i i mplementimit te rregulloreve (sipas afatit).
- Vendosja e proecedurave per shkembim informacioni me operatoret e shperndarjes.
- Vleresim periodik i arritjeve te performances dhe ekzekutimi i programeve.
- Konference vjetore mbi vleresimin publik.
- Rishikim cdo tre-vjecar i planeve me afat vitin 2012.

V. Konkluzione

- Te sigurohet implementim i monitorimit per paketen e re legjislative, koordinim mes pjesetareve dhe egzekutim efektiv i roleve.
- Te mos i leme pas dore reformat per targetat :
  - zhvillim i rrjetit per permbushjen e kerkeses ne rritje,
  - sigurim i integritetit te ketyre rrjeteve
  - permiresim i eficiences se aktiviteteve dhe cilesi sherbimi per konsumatoret.
- Zhvillimet ekonomike te shpejta e te papritura na bejne te jemi pragmatist.
- Pergatitja e burimeve njerezore dhe motivimi eshte suksesi i vetem ne kete proces ndryshimesh.
- Shmangia e riskut te nje reforme qe nuk arrihet: humbja e benefiteve te monopolit, mungesa e konkurrences → nje adaptim i vazhdueshem.

Faleminderit per vemendjen

www.creg.gov.dz

Rrjeti i transmetimit te gazit ->

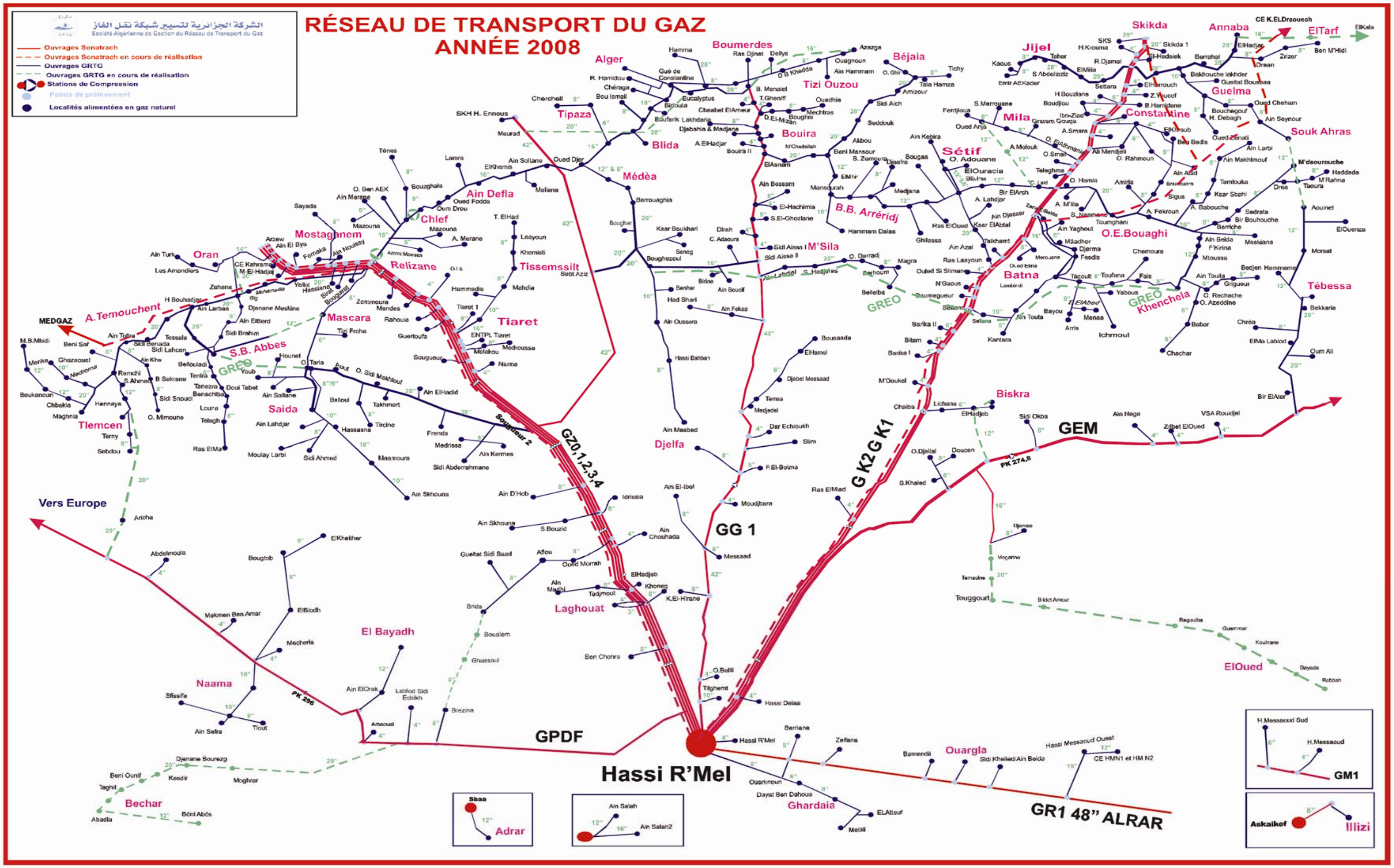

CREG

Sistemi i gjenerimit - transmetimit